

Håkan Dahlmark, mannen som sköt Skvadern vid Lunde i Timrå en vårdag 1874.

Den sanna historien om Skvadern från Timrå

Inspektör Dahlmarks jakt i Lundeskogarna är en av Sveriges mest omtalade skrönor

Ingen kunde väl ana att den lille gossen Håkan, född i dom djupa finnskogarna i Värmland i augusti 1832, fyrtiotvå år senare skulle skapa myten om ett av Sveriges sällsynta fabeldjur.

Innan Håkan Håkansson 1850 kommer till Medelpad, arbetar han som dräng. Men vid 33 års ålder har han kommit upp sig. Han är då flottarchef och benämndes inspektör och faktor på timmersorteringsverket vid Lövfudden vid Indalsälvens mynning. Och då duger det inte längre med ett efternamn som klingar från torpargrunden, så ut åker Håkan Håkansson och in kommer flottarchefen Håkan Dahlmark.

Nu börjar det gå bra för Håkan.

Han gifter sig med Klara Höjer från Njurunda och tillsammans får de en son. Herr Dahlmark som Håkan nu tilltalas, har en årsinkomst från Indalsälvens flottningsbolag på 6500 riksdaler och bostad vid flottarbostället i Berge. Genom sin nyvunna ställning i samhällets övre skikt lär han känna och umgås med herrar som Hubert de Besche på Lögdö bruk, Disponent Lilliesträle, Bünsow på Merlo slott, Lilliesköld och Södermark och långväga gäster som Simson & Mason från de Brittiska öarna.

Kanske är det i ett sådant sällskap, när punschglaset immar och cigarröken ligger tät, som Dahlmark får höra några practical jokes från de utländska gästerna, som han får inspiration till den myt han snart själv kommer att skapa.

Efter en lång dags inspekterande av Ljustorpsåns flottningsbiflöde en vårdag 1874, gör Håkan Dahlmark ett besök hos den gode vännen, brukspatronen de Besche, på Lögdö bruk. Dahlmark får låna brukspatronens nya belgiska hagelbössa med dubbelpipa, eftersom han på hemvägen har tänkt ta omvägen om Lunde. Dahlmark, som var en inbiten jägare, hade nämligen sett ett tjug tjädrrar bortanför masugnarna. En nyskjuten tjäder borde väl vara något att visa upp för fru Klara vid hemkomsten. Nu skymtar Dahlmark fornborgen borta vid Lunde ägor och nere till vänster glittrar vattnet i Lundetjärnen som om den vore av silver. Kanske är det bäst att inte gå med geväret knäckt över armen, tänker

Dahlmark och gör en rörelse för att slå ihop pipan. Då plötsligt! I ögonvrån strax till vänster om vägen i nordlig riktning på väg mot fornborgen... Visst är det...? Jo, vingpennor som på en stor tjäder, de praktfullaste stjärtfjädra... PANG! Dahlmark skjuter mitt i rörelsen och iveren gör att metrarna fram till tjädern går lika snabbt förbi som timmerstockarnas dans nedför Indalsälven. Men herre du milde, vad är detta för djur? Tänker Dahlmark. Framför honom ligger ett djur som i position att anfalla, och med huvud, kropp och ben som hos en hare, men ned vingar och stjärtfjädrar som på en tjäder. Den ser ut att väga tio till femton kilo och utsträckt i sin helhet torde den

mäta över metern. Men, lika plötsligt som den dök upp, lika överraskande bli Dahlmark av med den. Med klor och hugtgänder sliter den sig fri och försvinner på ett ögonblick då Dahlmark blandas av en reflex från Lundetjärnen.

Det här är den sanna historien om Skvadern, som Dahlmark sedan återgav i Knaust salonger och i gott sällskap i många år framöver. Men vore det inte för hemmansägaren Nils Nilsson, jaktkamrat och sväger, som såg till att Fornhemmet och Olof Högberg efter Dahlmarks död fick en skvader skulle troligen historien fallit i glömska. Men det är en annan historia.